

Oponentský posudek na diplomovou práci Petra Freudenfelda „Vývojová variabilita vzniku lidské sexuální orientace“

Předložená diplomová práce si klade za cíl zjistit, zda existují různé vývojové trajektorie vzniku lidské sexuální orientace. Na základě předchozích studií, které ve své práci replikuje, se zaměřuje na počet starších bratrů, proporce příbuznosti neheterosexuálních příbuzných a na tzv. rukovost.

Práce je klasicky členěna na dvě části: na část teoretickou a empirickou a vychází z přibližně 120 odborných článků, přičemž všechny citované zdroje jsou tvořeny primární odbornou a převážně zahraniční literaturou. V teoretické části práce se autor na cca 17 stranách textu věnuje tématům, jako je sexuální orientace a její definice a následně rozebírá jednotlivé teorie vzniku sexuální orientace. Konkrétně se jedná o neurohormonální, imunologické a genetické teorie. V poslední podkapitole pak popisuje možné vývojové trajektorie vzniku sexuální orientace.

Co se týče formálních nedostatků, po jazykové stránce je práce v pořádku, překlepy se v ní prakticky neobjevují. Použité zdroje jsou až na pár výjimek v úvodu a v závěru (zde citace chybějí) řádně citovány podle citačního stylu APA.

Jednotlivé kapitoly teoretického ukotvení jsou jasně a přehledně strukturovány. Některé části teoretického ukotvení mi ale při čtení připadaly psané popsány až do zbytečně moc velkých podrobností (např. včetně použitých analýz). Jiné části textu by si naopak zasloužily podrobnější rozpracování, popřípadě dovysvětlení. Autor například na str. 4 uvádí, že pro vysvětlení vzniku sexuální orientace bylo navrženo i několik sociálních teorií, kterým ale v práci nebude věnovat pozornost. Vzhledem k cíli práce a díky tomu, že se v dané problematice orientuji, je mi samozřejmě jasné proč tomu tak je, nicméně myslím, že to nemusí být úplně jasné budoucím čtenářům, kteří se v teoriích vzniku sexuální orientace neorientují. Poslední z podkapitol by také mohla být trochu detailněji rozpracována, především část o genderové nonkonformitě. Ta je v teoretickém ukotvení zmíněna pouze okrajově, a to i přesto, že se jedná o jeden z výzkumných cílů. Z teoretického ukotvení totiž není jasné, co to vlastně genderová nonkonformita je a proč bývá zkoumána ve spojitosti se sexuální orientací. K tomu se pak váže i moje výtka směřovaná k hypotézám. Z předchozího textu totiž není úplně patrné, proč jsou některé hypotézy postulovány tak, jak jsou. Jinak je ale dosavadní poznání v teoretické části práci velmi hezky a přehledně shrnuto.

V empirické části práce se Petr věnuje svému vlastnímu výzkumu a stanovuje celkem sedmáct hypotéz. Metodologická i analytická část práce je zpracována velmi kvalitně, ale několik věcí mi není jasné. Autor v textu píše, že pro měření genderové nonkonformity zvolil mimo jiné inventář BSRI (Bem, 1974). Chápu, že se při výběru dotazníků držel předchozí studie, nicméně výše uvedený inventář není vzhledem k jeho povaze a konstrukci zcela vhodný, jak ostatně zmiňuje sám autor v limitech studie. Navíc v práci používá i jiné inventáře a dotazníky / škály, které v původní studii nebyly. Ráda bych se proto zeptala, zda při tvorbě dotazníkové baterie Petr neuvažoval i o použití relevantnějšího výzkumného nástroje a případně jakého. Co se týče měření sexuální orientace, tak se student rozhodl pro tři ukazatele – sebeidentifikaci, sexuální aktivitu a přitažlivost. Z textu mi není jasné, jestli jednotlivé

otázky vytvářel sám, nebo se inspiroval zahraničními studiemi, které ostatně popisuje v teoretickém ukotvení. Pokud se jednalo o první možnost, tak proč ve svém výzkumu nepoužil jeden z relevantních a zavedených nástrojů, které sexuální orientaci měří?

Samotná výsledková část je velmi obsáhlá a četla se mi dobře. Jednotlivé analýzy jsou doplněny jak přehlednými tabulkami, tak grafy v APA formátu, za což autora chválím. Ve výsledkové části jsem si v analýzách rovněž všimla, že se poměrně často jako signifikantní výsledek objevoval i věk participantů, který ale v práci nebyl dále interpretován (pokud mi to neuniklo). Ráda bych autora poprosila, jestli by se během obhajoby mohl k tomuto výsledku vrátit a pokusit se ho vysvětlit, a to i přestože se nejednalo o cíl předkládané studie.

Svou práci autor zakončuje velmi obsáhlou diskusí, limity práce a závěrem. Diskuse je opravdu hodně obsáhlá a možná až zbytečně dopodrobna opakuje výsledky samotného zkoumání (včetně odkazů na příslušné tabulky v analytické části). Jako čtenář bych naopak více ocenila propojení s ostatními studiemi a větší „přesah“ než další opakování výsledkové části práce. Závěrem svého posudku bych ale ráda zopakovala, že se mi celý text četl velmi dobře a jedná se o kvalitní závěrečnou práci. Během obhajoby bych pak ráda Petra poprosila, jestli by mohl zodpovědět výše uvedené dotazy.

Práci rozhodně doporučuji k obhajobě a navrhuji v závislosti na obhajobě hodnocení výborně - velmi dobře.

V Praze 11. 09. 2024

Mgr. Klára Bártová, Ph.D. et Ph.D.
FHS UK a NUDZ